

De vegades, interpel·la directament, sense embuts i sense floritures: «No t'adones que els carrers són en flames perquè tu els encens?» D'altres mostra un aire filosòfic que pràcticament ens porta als pre-socràtics, amb una sagacitat punyent: «A voltes ens cal endinsar-nos en les més pregones fondàries per entendre qui som realment. I, paradoxalment, quan en sortim, ja no som ben bé la mateixa persona.» I, encara, en altres ocasions, senzillament celebra la vida: «Un soroll sec i l'ascensor s'atura. Sí, ens hem quedat tancats en poc més de dos metres quadrats. Però ens mirem als ulls i entenem que, quan una porta es tanca, se'n pot obrir una altra. I somriem.»

Al llarg del volum hi planen tota una pila d'elements que ens lliguen directament amb l'actualitat, amb els fets més punyents de la història del nostre país, sota els efluvis d'una imaginària Cramòvia. Aquests fets actuals, de punyent i rabiosa actualitat, s'entrecreuen amb elements fantasiosos, i fins i tot onírics, afavorits per la referència imaginària a un país inexistent. A uns països inexistent. Cramòvia i Verídia. Fins i tot hi surten noies que estudien Filologia Veridiana o Filologia Cramoviana. Però ja ens entenem. Com amb allò del peix al cove.

He dit al principi que en David Vila i Ros és un apassionat de la llengua. Es tracta d'una bona base per a conrear la literatura. De fet, ha tengut responsabilitats i activisme dins la CAL, la Fundació Reeixida, els Tallers per la Llengua i Òmnium Cultural. La seua tasca en pro de la normalització de l'ús públic del català ha estat i és notòria i permanent. I, encara, a banda de la passió per la llengua i per la literatura, crec que hi hem d'afegir, necessàriament, la passió pel país, per la nació, pels Països Catalans, sense la qual no hi hauria fuel suficient perquè les altres dues reeixissin amb força i energia.

No puc acabar aquesta ressenya sense fer referència a l'edició, acurada i professional, que Edicions Voliana ens presenta d'aquest nou recull de contes. De la seua lectura se'n traurà plaer, incitació a pensar i idees sempre estimulants. No us la perdeu!

BERNAT JOAN I MARÍ

Més que paraules

LACREU, JOSEP
Ed. Àrbena
València 2018
282 pàgines

Josep Llacreu Cuesta (Burjassot, 1956) és un gramàtic valencià que va fer un brillant exordi amb el seu *Manual d'ús de l'estàndard oral* (editat onze vegades a partir de 1990); després ha publicat altres obres, ha estat professor universitari i treballa a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Des del 2016 col·labora amb articles de divulgació lingüística dins la versió digital del diari *Levante-EMV*. Una primera part d'aquests articles la va recollir en forma de llibre sota el títol *Pren la paraula* (2017) i ara n'ha publicada una segona part amb el títol *Més que paraules*. És d'aquest segon volum (més recent) que fem ací una ressenya.

Primerament hem de dir que Josep Llacreu té uns grans coneixements, molta erudició i sap expressar-se amb traça, amb nervi, amb humor; és a dir, que fa una divulgació que podem qualificar d'alta i amena. Dóna molta informació i el lector hi aprèn moltes coses.

L'objectiu dels seus articles el resumeix ell mateix a la p. 182 del volum que ressenyem: «Hem de reconstruir la llengua amb respecte per la nostra tradició lèxica i pels parlants que han sabut preservar-la

dignament al llarg del temps. És la manera més intel·ligent —potser l'única— per a fer que el valencià recupere la seua vitalitat social.»

Amb això ja es veu que, en principi, les seves remarques van adreçades als valencians i, també en principi, nosaltres creiem que no s'han pas d'aplicar a tot el domini lingüístic català. Ara bé, hi ha excepcions, és a dir, hi ha remarques que sí que valen per a tothom. En posarem dues.

Una és la que es troba en l'article titulat «Un partit de tennis (¿o és tenis?)» (pp. 269-273), on té l'amabilitat de citar-nos i, amb una argumentació apodíctica, conclou que la grafia nostrada ha de ser *tenis*. Valdria la pena que els responsables del *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC) de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) ho tinguessin en compte, perquè en la segona edició d'aquest repertori normatiu (DIEC2), tot i admetre la grafia *tenis*, encara es dóna preferència a la grafia *tennis*.

L'altra remarca és la que es troba en l'article titulat «Degut a la seva implantació, s'ha acabat per acceptar» (pp. 195-201), on defensa la licitud de la locució causal *degut a* i on també té l'amabilitat de citar-nos. Ara bé, cita un nostre manual primerenc (*El català en fitxes / 2*, editat de 1974 a 1985), en què desaconsellàvem tal locució, mentre que no té en compte que en un manual posterior (*Català complet / 2*, editat de 1998 al 2007) matisem molt més la nostra posició, acceptant el nexa *degut a* en determinats casos. Sigui com sigui, la *Gramàtica de la llengua catalana* (2016) del IEC ja admet tal locució; per tant, a hores d'ara s'ha de dir que és normativa (en canvi, el DIEC2 [2007] encara no l'admetia). De passada, notem que, en aquest article, al professor Lacreu se li escapen dos errors (tots som fal·libles, començant pel qui signa): el de posar un exemple de Fabra que no és pertinent (perquè, en aquest exemple, *degut* és un participi que concorda amb un nom anterior) i el de dir que el participi passat del verb francès *devoir* és *deu*, quan en realitat és *dû*, *due*.

Com que aquest recull d'articles del gramàtic Lacreu bé es mereix noves edicions, ens permetem d'assenyalar, amb vista a millorar-lo, unes quantes deficiències que hi hem trobat.

Una de general és la manca de datació dels articles (és a dir, que no s'esmenta la data en què cadascun fou publicat per primera vegada), cosa que impedeix de col·locar exactament en el temps les coses que s'hi diuen. Això es palesa, per exemple, a les pp. 181 («... el *Diari de Girona* ... informava el passat 5 de març que ...»; el 5 de març de quin any?) i 188 («L'*Aquarius* salpà del port de València el dia 20 de juny amb rumb desconegut», i també desconeixem l'any). Segurament que l'autor ho ha fet per alleugerir el text, però ens sembla una opció no prou justificada.

Altres deficiències (en algun cas, potser simples errates) són les següents, per ordre de paginació: p. 80, diu «l'isqué la pronunciació» per «li isqué la pronunciació»; p. 126, l'exemple de sant Vicent Ferrer no val, perquè la forma verbal *es va* no forma part de cap perífrasi de futur immediat, sinó que té, al nostre entendre, un sentit merament locatiu (o amb un matís semblant al locatiu); p. 128, en l'article que comença en aquesta pàgina es barregen les grafies *aneu-se'n* i *aneu's-en*, sense explicar-ne la diferent pronúncia ni la diferent acceptabilitat; p. 158, diu «*servus*» per «*servi*»; p. 164, diu «que cal posar un certes prevencions», anacolut que es podria resoldre dient «que cal que un posi certes prevencions»; p. 241, diu «La resta és circumstancial i accessori», discordança que es podria resoldre dient «Les altres coses són circumstancials i accessòries»; p. 248, diu «estos transvasaments de formes lingüístiques és una conseqüència natural de ...», una altra discordança que s'hauria de resoldre canviant «és» per «són»; p. 279, diu «la usen» per «l'usen».

Hi ha algunes altres coses discutibles, a parer nostre, al costat de moltes en què coincidim amb l'autor, però no ens podem allargar més. Sí que podem dir, com a resum, que disposem d'un nou aplec d'articles del gramàtic Josep Lacreu, molt útil per als valencians i que pot servir també, *mutatis mutandis*, per a tots els catalanoparlants.

JOSEP RUAIX I VINYET